

# เกอฏลกัน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโต

เทศน์พระ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว...มาฟังธรรม เราเป็นพระนะ คูลิ คฤหัสถ์เขาพยายามหนีจากทุกข์ เขาก็ยังหาทางออกกันอยู่ เราอยู่ทางโลก แล้วเราเห็นว่าทางโลกมันก็เวียนตายเวียนเกิด แล้วมีสติปัญญา เพราะอะไร เพราะทางโลกเขาทุกข์ยากกันนะ เวลาทุกข์ยากกัน เขาก็เบียดเบียนกัน เขาก็จะหาทางออกกันแบบโลกๆ

แต่ของเราเห็นใหม่ เราอยู่ทางโลก เห็นว่าทางโลกเป็นทางทุกข์ยาก เราจึงมาหาทางออกด้วยทางธรรม ทางธรรมเห็นใหม่ เรามาเป็นนักพรต นักบวช เพื่ออะไร เพื่อจะให้หัวใจมันพ้นจากทุกข์ให้ได้ ถ้าหัวใจมันพ้นจากทุกข์ได้ ครูบาอาจารย์ของเรา

“อยู่ท่ามกลางกับโลก แต่ไม่เดือดร้อนในโลกนะ”

เวลาเราเป็นนักบวช สามเณรนี้แค่ไล่ก่าได้นะ ตอนสามเณรนี้ อายุเท่าไรถึงบวชเณรได้ ถ้ากำนันกินข้าวกันบาตรนี้ แล้วเด็กมันไล่ก่าได้ นั่นนะบวชเณรได้

ถ้าบวชพระล่ะ บวชพระต้อง ๒๐ ปีขึ้นไป เพราะ ๒๐ ปีขึ้นไปถือว่าบรรลุนิติภาวะ เราบวชพระกันนะ เรา ๒๐ ปีขึ้นไปทั้งนั้นล่ะ ถ้า ๒๐ ปีขึ้นไป เราไม่ใช่เด็กแล้วนะ เราเป็นผู้ใหญ่แล้ว เราบรรลุนิติภาวะ บรรลุนิติภาวะนี้เราจะต้องรักษาใจเราให้ได้

ร่างกายนี้ครบ ๒๐ ปี แต่หัวใจล่ะ หัวใจยังเป็นทารกอยู่หรือ หัวใจถ้ามันยังยื้นขึ้นมาไม่ได้ เวลาเราเบิกขึ้นมาแล้ว นี่ธรรมและวินัยเป็นเครื่องอยู่เครื่องอาศัย ถ้าธรรมวินัยเป็นเครื่องอยู่เครื่องอาศัยเห็นใหม่ ภิกษุบวชใหม่เป็นผู้ว่ายาก สอนยาก เพราะภิกษุบวชใหม่ทนคำสอนของภิกษุเก่าไม่ได้

ภิกษุเก่าที่เข้าไปนี่ เป็นอาวุโส กัณเฑ ถ้าภิกษุเก่าอยู่ในธรรมและวินัย เขาเรียกว่า จริตนิสัยใจ เขาเรียกว่ามันเป็นสมณสาธูป ถ้าสมณสาธูปเห็นใหม่ ประเพณีมันไม่ เหมือนกันใจ แต่เราคิดว่ามนุษย์ก็คือมนุษย์ ไซ้! พระมาจากคน คนก็เกิดมาจากโลก นี่ พระมาจากคน ถ้าคนเป็นอย่างไร พระไม่เป็นเช่นนั้นนะ พระไม่แสดงออกนิสัยอย่าง นั้น ถ้านิสัยอย่างนั้นเขาเรียกนิสัยฆราวาส คฤหัสถ์ธรรม

ฆราวาสธรรมเห็นใหม่ ธรรมของฆราวาสเขา แต่เราเป็นพระเป็นสงฆ์ เราเป็น พระเป็นเจ้าแล้วนี่ เราจะต้องมีธรรมและวินัย เราจะมีขอบเขตใจ

อย่างที่มาบวชพระนี่ ๒๐ ปีเห็นใหม่ บวชแล้วนี่ บรรลุนิติภาวะ บวชพระแล้วนี่ เป็นสมณะแล้ว เป็นสงฆ์แล้วเห็นใหม่ เป็นสงฆ์แล้วนี่ นิสัยมันยังติดทางโลกมา ถ้านิสัย ติดทางโลกมานี้ เราจะต้องสำรวจระวังขึ้นมา ระวังตัวเรา

พระก็มาจากคน คนก็เป็นสัตว์สังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคมนะ สิ่งใดอยู่ด้วยกัน มันก็กระทบกระเทือนกันเป็นเรื่องธรรมดา ถ้าการกระทบกระเทือนกันแล้วนี่ เราให้อภัย ต่อกันใจ การให้อภัยต่อกันเห็นใหม่ เราอยู่ในเขตวัด วัดเป็นเขตอภัยทาน แต่เวลามีการ กระทบกระเทือนกัน ทำไมเราไม่ให้อภัยต่อกัน

เราให้อภัยทานเห็นใหม่ แม้แต่สัตว์ที่เข้ามาอยู่ในวัดนี้ เขาไม่ให้ล่า ไม่ให้ดัก เขา ให้อภัยมันนะ นั่นให้อภัยมันเห็นใหม่ ก็ให้อภัยที่มันอยู่ในเขตอภัยทาน มันควรมีสติรู้ ดำรงชีวิตของมัน

เราเป็นพระ เราควรให้อภัยต่อกัน...ให้อภัยต่อกันแล้วเราสบายใจใจ ในเมื่อสัตว์ สังคมมันก็มีการอยู่เป็นเรื่องปกติ ในความเป็นอยู่ของเราก็เหมือนกัน ในความเป็นอยู่เรา เห็นใหม่ แม้แต่ความคิดเรายังควบคุมความคิดเราไม่ได้เลย

ถ้าเราควบคุมความคิดของเราได้ ความสมดุล ความพอดี ความพอดีของคน ทยาบๆ คนทยาบๆ เขาว่าสิ่งนั้นเป็นความพอดีของเขา ความดีของคนทีละเอียดยื่นไป คนทีละเอียดยื่นมา จิตใจทีละเอียดยื่นมานี้ เขาต้องการความสงบสัจของเขา มันไม่พอดีของ เราเลย ทำไมเขามาคุยกัน ทำไมเขามาเล่นกัน ทำไมเขามาทำเสียงดังต่อเราเห็นใหม่ มัน ไม่ใช่ความพอดีของเราเลย

แต่ความพอดีที่เขาคุยกัน เขาเล่นกันนะ เขาหยอกล้อเล่นกัน เพราะเขาเป็นมนุษย์ เขาเป็นสัตว์สังคม ในเมื่อเป็นสัตว์สังคม เขาก็มีการหยอกล้อกัน เขามีการเล่นกันเป็นเรื่องธรรมดา แต่การเล่นกันในสถานะที่การเล่นเห็นใหม่

ภิกษุจีเอว ภิกษุหัวเราะ จนภิกษุนั้นตายไป...เป็นอาบัติปาจิตตีย์

ภิกษุฆ่าภิกษุ ที่งใจฆ่าภิกษุ...เป็นอาบัติปาราชิก

ในนวกวาท ภิกษุจีเอวภิกษุเล่น... เราหยอกเล่นกัน... แต่ภิกษุนั้นเป็นคนบ้าจี... จีหัวเราะ หัวเราะจนขาดใจตาย...เป็นอาบัติปาจิตตีย์

ภิกษุเล่นกัน ภิกษุหยอกล้อกัน...เป็นอาบัติปาจิตตีย์

ภิกษุอาบน้ำ ว่ายนํ้าเล่น...เป็นอาบัติปาจิตตีย์

ภิกษุเล่นกันเห็นใหม่ เพราะอะไร เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ก็มีการหยอกล้อ มีการเล่นกัน แต่การเล่นกัน ถ้าเป็นทริฎิมานะ ไม่ให้อภัยกันต่อกัน...

การเล่นไม่ใช่ความจริง ความจริงพูดจริงเห็นใหม่ พูดจริง พูดเล่น พูดหยอก พูดล้อ พูดเคาะ การพูดเคาะเห็นใหม่ ธรรมวินัยมีบอก การพูดเคาะ พูดล้อเสียดต่างๆ สิ่งนี้มันเกิดขึ้นมาจากจิตนิสัย นิสัยของคนพูดเล่น นิสัยของคนเกรงขรม นิสัยมันแตกต่างกัน พอนิสัยมันแตกต่างกัน เราอยู่ด้วยกัน เราจะรู้จิตนิสัยเดียวกัน

สมัยหลวงปู่่มั่นนะ ท่านจะรู้จิตนิสัย ความพอดี ความชอบและไม่ชอบของใคร ถ้าความไม่ชอบของใคร ถ้าเล่นก็คือการเล่น แต่ถ้าเป็นความจริง เขาจะช่วยเหลือเจือจานกัน เพราะอะไร เพราะสังฆะ สังฆะเป็นเหมือนสังคมๆ หนึ่ง

สังคมหนึ่งมันก็เหมือนร่างกายมนุษย์ร่างกายหนึ่ง ถ้าร่างกายของมนุษย์ ถ้ามันเจ็บไข้ได้ป่วย ร่างกายมนุษย์มันสมบูรณ์ มันก็สะดวกสบายเห็นใหม่ ถ้าเป็นหวัด เป็นไอ จี้นมานี้ ร่างกายก็ติดขัดไปหมดแล้ว



เขาประชุมสังฆาธิการ เขาต้องบังคับนะ เขาต้องทำอย่างนั้น ต้องดูแลรักษา ต้องมีการบูรณะปฏิสังขรณ์ต่างๆ แต่เราดูแลรักษาโดยชีวิตประจำวัน เราทำความสะอาดของเรา เราดูแลของเราเห็นไหม แล้วมันเป็นความจริง มันเป็นธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ต้องมีใครบอกใครสอนหรือ

ถ้าจิตใจ หัวใจมันเป็นธรรมนะ มันต้องการรักษา สิ่งนี้มันมีอยู่แล้ว พระพุทธเจ้าวางวัตรปฏิบัติเอาไว้แล้ว วัตร ๑๓ นี้เราต้องทำของเรา ถ้าทำของเราละ เราต้องให้ใครมาประชุม ต้องไปศึกษาจากใคร ศึกษาจากเราเห็นไหม ถ้าศึกษาจากเรา...ศึกษาจากเรา...นี่เราเป็นภิกษุ เราเป็นผู้ขอ เราเห็นภัยในวัฏสงสาร มันมีขึ้นมา ธรรมวินัยมันมีขึ้นมาเป็นเนื้อหาสาระ เป็นข้อเท็จจริงเลย

แต่ไปศึกษากัน ประชุมสังฆาธิการ แล้วใครทำคุณงามความดี ใครได้สมประโยชน์เห็นไหม ได้เลื่อนขั้นเลื่อนตอนกันไป เลื่อนขั้นเลื่อนตอนขึ้นไปเป็นภาระรับผิดชอบ หัวใจไหน สมณศักดิ์เห็นไหม

แต่ของเราเนี่ย ถ้าเราทำของเราละ เรานั่งสมาธิภาวนาของเรา เราทำข้อวัตรปฏิบัติของเรา แล้วเราสบายใจ นี่เราทำของเรา พอทำของเราแล้ว วัดไม่ร้าง เราไม่มีบาดแผล มือไม่มีแผล เราทำทุกอย่างสมบูรณ์นี้ เรานั่งสมาธิภาวนาเมื่อไรมันก็นั่งได้ มันไม่มีความวิตกกังวล นิวัตรธรรมมันไม่มีในหัวใจ เวลาเราปฏิบัติขึ้นมาหัวใจมันโล่งโล่ง

สมณศักดิ์ของเขานี้ เขาได้ยศได้ศักดิ์กัน คุณธรรมของเรา ถ้าเราได้ประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เราได้คุณงามความดีในหัวใจของเราขึ้นมา นี่พระที่นี้ใจเราเป็นพระขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นพระจากญัตติจตุตถกรรมขึ้นมา เราเป็นพระขึ้นมาโดยข้อเท็จจริงของเรา เราเป็นพระ ความสมคูล ความพอดีของใจ

ถ้าความพอดีของใจ เราเป็นคนที่ไม่ร้าง เรามีความสุขของเราละ ถ้ามีความสุข มีความสงบระงับของเราขึ้นมา นี่ความสงบ ความสุข ความระงับขึ้นมาในหัวใจ มันเป็นปัจจัยตั้ง มันเป็นสันติภูมิโก มันมีความสุขของเราเนี่ย ฟังธรรม! ฟังธรรม! ฟังธรรมเพื่อเหตุนี้ใจ เราทำของเราอยู่แล้ว

คูตี วันมาฆบูชา พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ เป็นพระอรหันต์ทั้งหมดเลย ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงโอวาทปาติโมกข์ล่ะ เราจะทำคุณงามความดี เราจะไม่ทำความชั่ว เราจะทำคุณงามความดี จะทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว เพราะอะไร เพราะว่าพระอรหันต์แล้ว แต่ฟังธรรมเพื่อความรื่นเริง นี่เห็นไหม สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ทั้งหมดแล้ว หัวใจยังมีอยู่ ความรู้สึกยังมีอยู่ ฟังธรรมแล้วรื่นเริง มันมีอยู่แล้ว คูตีเรามีเงินในทรัพย์สมบัติของเรา

คุณค่าของสังคม เขานับเงินนับทองกันเห็นไหม นี่เงินค่า ๑ บาท ๒ บาท ๓ บาท ๑๐ บาท ๑๐๐ บาท เป็นค่าของเงินในสังคมที่เขาใช้สอยกัน มีค่าตามกฎหมาย เราก็มีของเรา ถ้าเรามีของเราเห็นไหม เรามีเงินมีทองในหัวใจของเรา เราเศรษฐกิจธรรม เศรษฐีสมาธิ เศรษฐีปัญญา ถ้าเศรษฐกิจปัญญา ผู้มีคุณธรรม นี่พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ นี่มันก็มีอยู่แล้ว

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแสดงธรรมเห็นไหม ธรรมก็ค่าของเงิน ค่าของธรรม ค่าของวิหารธรรม ค่าของสังฆธรรม ถ้าคนไม่มี เวลาแสดงธรรมออกไปเห็นไหม คูตี สังคมทางโลกเขา ค่าของเงิน เงินมีค่าเท่าไร เราแสวงหาเพราะในกระเป๋าเรา ในทรัพย์ส่วนตัวของเราเราไม่มีสักสิ่งเดียว เห็นไหม เราก็ต้องกระเสือกกระสนเพื่อจะหาเงินนั้นมา

ถ้าหาเงินนั้นมา สิ่งนั้นเราก็ต้องทำหน้าที่การทำงานด้วยสิ่งที่มีมันไม่มีความวิตกกังวล มันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันความทุกข์ความยาก แต่ถ้าเรามีเงินของเรานะ มีความสมบูรณ์ของเราเห็นไหม เรามีเงินของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม เป็นวิหารธรรม นี่พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์นี้ มีคุณธรรมในหัวใจ มีเงินสมบูรณ์อยู่แล้ว

วิหารธรรม เงินมีค่าอย่างนั้น มันรื่นเริง มันอาจหาญนะ มันรื่นเริงในธรรม ถ้ามีวิหารธรรมนะ มันมีความสุขในหัวใจนั้น มันมีสมบัติอยู่ในใจอยู่แล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตีแผ่ มาแยกแยะนี้ คุณธรรมเป็นอย่างนั้นๆ นะ มันมีความรื่นเริงทั้งๆ ที่มันก็มีความสุข วิมุตติสุข มันสุขอยู่แล้ว

วิมุตติสุข พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ มันมีความสุขสมบูรณ์อยู่ในตัวแล้ว ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังแสดงโอวาทปาติโมกข์ล่ะ

โอวาทปาติโมกข์เพื่อความรื่นเริงเห็นใหม่ แต่มีคุณธรรม ธรรมที่เราจะแสวงหา  
กัน ธรรมที่เราบูชา ความสมดุลของใจ ถ้าใจมันสมดุลขึ้นมานะ แต่หัวใจของเรานี้ เรา  
แสวงหาของเรามา นี่ศาสนธรรม เราบูชา เราเป็นพระมา เพื่อแสวงหาศาสนธรรม  
คำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี่ศีล สมาธิ ปัญญา นี่เป็นคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัม  
โพชฌงค์เห็นใหม่ วิจัยในธรรม มีภาระ มีความวิริยะ มีอุตสาหะ นี่สัมโพชฌงค์

สัมโพชฌงค์เห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเจ็บไข้ได้ป่วย ให้  
สาวคัมโพชฌงค์ เจ็บไข้ได้ป่วยจะหายไป เราก็สวดกัน สวดกันเพราะอะไร สวดกันเป็น  
ภาษาบาลี แต่เขาไม่มีความเข้าใจ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีคุณธรรมใน  
หัวใจ เวลาสวดคัมโพชฌงค์ให้รื่นเริงในธรรม มันก็ตรึงตรองไปในธรรม มันมีความสุข  
มีการกระทำ

เหมือนคนเคยทำงาน เขามาพูดถึงการทำงาน การทำงานจะเริ่มต้นด้วยการ  
แสวงหาวัตถุดิบ การแสวงหาเทคโนโลยี การแสวงหาต่างๆ แล้วขบวนการของมันมีการ  
กระทำของมันไป นี่สัมโพชฌงค์ ที่สุดแห่งธรรม ขบวนการ การกระทำสิ้นสุดแล้วนี้ มัน  
จะมีผลงานนั้นออกมา

เวลาแสดงธรรมขึ้นมา เวลาสวดคัมโพชฌงค์ มีความรื่นเริงอาหาญ มีความรื่น  
เริงในธรรม ถ้ามีความรื่นเริงในธรรม มีคุณธรรม มีสัจจะความจริงอันนั้น สัจจะความ  
จริงมันมีของมัน มันมีเป็นความจริงของมัน แต่เราจะต้องแสวงหาด้วยความเป็นจริงของ  
เรา ถ้าเป็นความจริงของเรา มันเป็นคนสมบัติของเราเห็นใหม่

คุณสิ เรามีสติปัญญาของเราขึ้นมา ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา เราจะมองสิ่งต่างๆ ด้วย  
ความเข้าใจ ถ้าเราไม่มีสติปัญญาขึ้นมานี้ เราจะไม่เข้าใจสิ่งใดๆ เลย พอสิ่งใดขึ้นมานี้ คน  
ที่ไม่เข้าใจสิ่งต่างๆ เราไม่เข้าใจในข้อขัดแย้ง ในข้อต่างๆ ในวิกฤติต่างๆ ที่เกิดขึ้น เราก็  
วินิจฉัยไม่ถูกว่าควรทำอย่างไร

แต่ถ้าเราเข้าใจว่าสิ่งใดมันเกิดขึ้น มีเหตุมีผล มีปัจจัยมาเพราะเหตุใด ถ้ามีเพราะเหตุใด เราจะไม่ตื่นเต้นไปกับวิกฤตินั้นเลย แล้วจะแก้ไขวิกฤตินั้น หรือเราจะทรงอยู่กับวิกฤตินั้น โดยที่เราจะแก้ไขวิกฤตินั้นโดยผ่านพ้นไป

นี่เหมือนกัน สติปัญญามันเป็นอย่างนั้นนะ ถ้าเรามีสติปัญญา เราก็จะเข้าใจวิธีต่างๆ ฉะนั้นสติเราต้องฝึกขึ้นมา วิกฤติต่างๆ นี่มันเป็นอนิจจังนะ คุณ คุุความเปลี่ยนแปลงอนิจจังของโลก เราเกิดมาตั้งแต่เด็ก แต่น้อยขึ้นมานี้ วันเวลามันเปลี่ยนไปแล้วนะ

นี่วันเวลาเห็นใหม่ ความชื่น ความสงบร่มเย็นของเราในหัวใจที่ผ่านพ้นมานี้ สิ่งนั้นมันเป็นสิ่งที่เราได้สัมผัส เราได้พ้อใจมา มันจะเป็นอย่างนั้นตลอดไปไหม ถ้ามันยังไม่เป็นอย่างนั้นตลอดไปเห็นใหม่ เรามีสติปัญญาของเรา

“สิ่งที่มันผ่านไปแล้ว เราจะเรียกกลับคืนมาไม่ได้”

แต่ในปัจจุบันนี้ ที่มันยังสงบร่มเย็นอยู่ มันยังไม่มีสิ่งใครบกวนเรานี่ เราจะต้องมีสติปัญญาของเรา ไม่ต้องวิตกกังวล สิ่งที่ยังไม่มาถึง อนาคตยังไม่มาถึง เราต้องอยู่กับปัจจุบัน ปัจจุบันเรารักษาปัจจุบันไว้ให้ดี ถ้าอนาคตสิ่งใดเกิดขึ้นมา เราก็จะตั้งสติ แล้วจะแก้ไขสิ่งนั้นไปตามแต่เหตุ แต่ปัจจัย เหตุปัจจัยเกิดขึ้นมาอย่างไร เราแก้ไขอย่างนั้น มันแล้วแต่เวรแต่กรรมของสังคมและของโลก

โลกนี้เป็นอนิจจัง อนิจจังคือมันเหนือการคาดหมาย แล้วมันเป็นอนิจจัง มันจะเปลี่ยนแปลงของมันไป โลกมันเปลี่ยนแปลงไป แต่โลกมันเปลี่ยนแปลงไปนี้ เราจะเปลี่ยนแปลงไปด้วยไหม ถ้าเราเปลี่ยนแปลงไปเป็นโลก เราก็เป็นโลกเห็นใหม่ เราเปลี่ยนแปลงเป็นโลก มันก็เสื่อมค่าเป็นธรรมดา นี่ความเสื่อมค่าของสังคม ความเสื่อมค่าของสิ่งปลูกสร้างต่างๆ มันจะเสื่อมค่าของมันไป

ความเสื่อมค่าของร่างกายของเราเราเกิดมามันจะเสื่อมค่าของมันไป นี่เป็นโลกนะ แต่ถ้าเรามีสติปัญญาเห็นใหม่ เรามีสติปัญญาวิจักษ์ของเรา ความเสื่อมค่านี้มันเป็นเรื่องจริง เพราะมันจริงตามสมมุติ

แต่หัวใจ นามธรรมนี้ คูสิ มันมีอายุขัยใหม่ มันมีความเสื่อมค่าใหม่ มันมีความเดือดร้อนของมัน เห็นไหม คูสิ คนแก่อายุ ๗๐-๘๐ แล้วนี้ หัวใจมันยังเป็นวัยรุ่นอยู่เลย มันเป็นวัยรุ่น เพราะมันเป็นสิ่งนามธรรม ถ้าสิ่งนามธรรมนี้ ถ้าเรามีสติมีปัญญาของเรา เห็นไหม นี่สิ่งที่เสื่อมค่าเป็นเรื่องโลกนี้ ความเสื่อมค่าของมัน

แต่หัวใจถ้ามันมีสติปัญญาขึ้นมา มันจะพัฒนาของมันขึ้นมา มันจะไม่เสื่อมค่าไปตามโลก!!! ถ้ามันไปเสื่อมค่าตามโลก เราก็เป็นโลกไป ถ้าเราเป็นธรรม นี่มันเสื่อมค่าของมัน แต่เรามีสติปัญญาของเรา ถ้ามีสติปัญญาของเรา นี่เรตั้งสติของเราขึ้นมา ใช้ปัญญาไคร่ครวญของเรา

เราอยู่กับโลกนี้แหละ เราอยู่กับศาสนวัตถุ เพราะเราเป็นพระ เป็นพระเขาไม่ให้อยู่บ้านอยู่เรือน เป็นพระต้องอยู่อวาส อวาสเป็นที่อยู่ของสมณะ เราอยู่วัดอยู่นี่ วัดวานี้เป็นสมบัติสาธารณะ เราเป็นสาธารณะบุคคล ที่เราจะดูแลรักษาสิ่งที่เป็นสาธารณะสมบัติ เป็นสมบัติของศาสนา เป็นสมบัติของชาวพุทธ

ถ้าสมบัติของชาวพุทธ เรารักษาไว้อยู่อาศัยของเราด้วย รักษาไว้เพื่ออนุชนรุ่นหลังได้มาพักอาศัย เพราะเราเป็นภิกษุด้วยกัน เราอยู่ในอาวาส เราอยู่ในที่พักของสมณะ เราไม่ใช่คฤหัสถ์ เราไม่ใช่ฆราวาส ที่จะไปอยู่บ้านอยู่เรือน วัดไม่ใช่บ้าน บ้านไม่ใช่วัด วัดเป็นวัด บ้านเป็นบ้าน บ้านเป็นที่อยู่ของผู้ที่ครองเรือน วัดเป็นของสมณะชีพรามณ์ นักพรต นักบวชที่ไม่ต้องการเรื่องของโลก

แม้แต่ความเป็นอยู่ของโลก เขาก็แบ่งให้ชัดเจนอยู่แล้ว ว่าเราเป็นภิกษุ เราเป็นศากยบุตรพุทธชินโรส เขาเคารพเลื่อมใสนะ เขาเห็นว่าเป็นพระ เป็นพระเจ้านี่ เป็นผู้เสียสละ เสียสละสิทธิทางกฎหมาย ทางสาธารณะ ทางโลก เรามาเป็นพระ เป็นเจ้า เพื่อจะมาประพฤติปฏิบัติ เพื่อจะมาเอาความจริงของเรา

ถ้าเอาความจริงของเราขึ้นมา เราจะต้องมีสติปัญญา ถ้ามีสติปัญญา นี่เวลาทางโลกเขาใช้สติปัญญาของเขา เขาใช้สติปัญญาทางวิชาชีพของเขา เพื่อหาปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อความมั่นคงในชีวิตของเขา แล้วเวลาเขาหมดชีวิต เขาตายกันไปเห็นไหม เขาก็ส่งกันเชิงตะกอน แล้วเขาก็คร่ำครวญถึงกัน เขาคิดถึงกันเห็นไหม

แต่ของเรา เราเสียสละมา เหมือนกับเราตายมาจากภพที่แล้ว เราตายมาจาก  
ภพแล้ว เราเป็นพระนี่ เราจะต้องค้นคว้า รื้อค้นของเรา รื้อค้นให้เห็นภัยในวัฏสงสาร ถ้า  
เห็นภัยในวัฏสงสาร เราจะหาทางออกของเรา ถ้าเราหาทางออกของเราได้ เราจะมี  
สติปัญญาของเรา

ทางออกของเรานะ มันจะอยู่ในช่อง ในคูลา ในหัวใจของเรา นี่ เพราะในคูลา  
หัวใจของเรา มันสะสมไปด้วยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก เห็นไหม เราไม่ได้ทำ  
อะไรเลย เกิดมาก็พ่อแม่เลี้ยงมา อายุ ๑๐ ปีนี้ พ่อแม่ดูแลรักษามา ไม่เคยสร้างเวรสร้าง  
กรรมอะไร ตัณหา มันจะมาจากไหน มันจะมีกิเลสมาจากไหน เยอะแยะในหัวใจ ก็ไม่ได้  
ทำอะไรเลยละ เกิดมาก็มาบวชนี้ ยังไม่ได้ทำผิดทำโทษอะไรกับทางโลกเขาเลย มันจะมี  
กิเลสตัณหาความทะยานอยากมาจากไหน เห็นไหม ไม่เห็นมีเลย

นี่มันคิดแต่ชาตินี้ไง แต่ถ้าไม่มีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันมาเกิดได้  
อย่างไร มาเกิดกับมารดาได้อย่างไร มาเกิดในครรภ์ของแม่ได้อย่างไร

มาเกิดในครรภ์ของแม่ เพราะมันมีวิชา อวิชาก็คือตัณหาความทะยานอยาก  
พญามารนี่ มันอยู่ในหัวใจอยู่แล้ว แล้วแต่ละภพ แต่ละชาติ คูลี ภพชาติหนึ่ง คนอายุขัย  
หนึ่ง อายุถึงเป็นร้อยๆ ปีนี้ ทำดีก็มี ทำชั่วก็มี แล้วเกิดมาในวัฏฏะ เกิดมาในภพชาติต่างๆ  
ในเทวดา อินทร์ พรหมต่างๆ มันก็มี นี่กรรมเก่า กรรมใหม่

กรรมอันนั้นมันเกิดมา สิ่งที่อยู่ในหัวใจนี้ มันสะสมมาในหัวใจนี้ เวลาอยู่ในคูลา  
ของใจนี้ เราต้องมีสติปัญญา มันมีแรงขับมา มันมีการกระทำมา มันถึงมาเกิดเป็นมนุษย์  
เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนา มีศรัทธา มีความเชื่อ ออกมาบวชเป็นนักพรต  
นักบวช เพื่อจะเอาจริงเอาจังกับเรา

ภavana ไป เราต้องมีสติปัญญา ความเป็นอยู่ทางโลก ความเป็นอยู่ทางธรรมและ  
วินัย เราก็ต้องช่วยกันรักษาไว้ เพราะมนุษย์มันต้องมีที่อยู่อาศัย พระก็ต้องมีรังมีรัง มี  
กุฏิ มีที่พักอาศัย ตามธรรมวินัยนะ สิ่งต่างๆ ถ้าเราไม่รักษา เป็นอาบัติทั้งนั้นละ

คูสิ ของๆ สงฆ์ เอามาใช้ มันเป็นของๆ สงฆ์ เห็นไหม ของส่วนตัวเรากับบริวาร ๘ นอกนั้นเป็นของๆ สงฆ์ ของๆ สงฆ์ ภิกษุเอาของสงฆ์มาใช้ เวลาเคลื่อนย้ายไป ไม่ชัก ไม่คืนสงฆ์เองก็ดี ไม่บอกให้คนอื่นคืนก็ดี เป็นอาบัติหฺมคณะ เป็นอาบัติหฺมค

เพียงแต่ว่าของเรา พวกเรานี้ เคี้ยวนี้มันเป็นทุนนิยมใช้ไหม ของมันเหลือใช้ เหลือเพื่อใช้ไหม เวลาจะไปไหนนะ สิ่งที่เราไปใช้ก็ อันนี้เก็บไว้เผื่อนะ อันนี้เผาทิ้งนะ อันนั้นเผาทิ้งนะ ไม่ได้เก็บ ไม่ได้รักษาเลย

แต่ถ้าเป็นโบราณนะ มันไม่มี...มันไม่มี เขาต้องดูแลรักษาทั้งนั้นละ สิ่งที่เราใช้ ของๆ สงฆ์ แล้วของๆ สงฆ์ เราต้องดูแล เพราะอะไร เพราะเรามาเห็นไหม คูสิ เวลาคน เกิดมา เกิดมาแต่ตัว นี่เกิดมาจากท้องพ่อท้องแม่ มีใครเอาสิ่งใดมาบ้าง

นี่ก็เหมือนกัน มาบวชเป็นพระเราก็กี่มาแต่ตัว นี่สิ่งที่เกิดขึ้นมา เกิดจากศรัทธาของ คฤหัสถ์เขา ศรัทธาของชาวบ้านเขา ชาวบ้านเขาศรัทธา เขาเกื้อกูลมาเห็นไหม สิ่งที เกื้อกูลมานี้ เราดูแลรักษา เพราะเขาศรัทธาถวายเป็นของๆ สงฆ์ ถวายเป็นของๆ วัด ของ วัดเราก็ดูแลของวัด นี่ เป็นของๆ วัด

แต่หัวใจเราละ ถ้าเป็นของสงฆ์ สังฆะเห็นไหม คูสิ อริยสงฆ์ เวลาเป็นโสคาบัน นี่สงฆ์แท้ สงฆ์แท้ล่ะ โสคาบันขึ้นไป

เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะ เวลาฟังธรรมจักรนะ “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้ว หนอ! อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ!” นี่สงฆ์องค์แรก

สงฆ์องค์แรกคือพระโสคาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี สงฆ์อยู่ที่นั่น อย่าง ของเรานี้เป็นสมมุติสงฆ์ คำว่าสมมุติสงฆ์มันซ้อนกันอยู่ ในเมื่อเป็นของๆ วัดใช้ไหม ของๆ วัดก็คือเป็นของๆ สงฆ์

ถ้าของๆ สงฆ์นี้ เราก็กี่เป็นส่วนหนึ่งของๆ สงฆ์เห็นไหม ภิกษุหนุ่มลาภสงฆ์มาสู่ ตน ถ้าของๆ สงฆ์ กติกาของวัดนั้น ว่าสิ่งนี้เป็นของๆ สงฆ์ เจือจานกัน ทุกคนมีสิทธิ เหมือนกัน ทุกคนใช้สอยได้เหมือนกัน ทุกคนมีสิทธิเสมอภาคกัน สงฆ์ก็ใช้ของๆ สงฆ์ แต่ถ้าที่ไหนเป็นของๆ สงฆ์ แต่ว่าเขาจะแจกกันเป็นกรณีไป นี่หนุ่มลาภสงฆ์มาสู่ตน!!

แต่ของวัดพวกเรานั้นไม่มี ไม่มีเพราะอะไร เพราะของๆ สงฆ์ ของๆ สงฆ์ตั้ง กติกาไว้เลย ของๆ สงฆ์เอามาเพื่อสงฆ์ สงฆ์ก็เอาไปใช้ด้วยกัน นี่น้อมลากสงฆ์มาสู่ตน

ถ้าพูดถึงหัวหน้าไม่ฉลาด หัวหน้าไม่ทำกติกาเอาไว้ เว้นไว้แต่สมมุติ สมมุติคือ กติกาสงฆ์ที่เราตกลงกัน ตกลงกันให้เป็นอย่างนั้น เว้นไว้แต่สมมุติ สมมุติว่าเป็นอย่าง นี้ๆๆ กฎหมายเป็นของสมมุติทั้งหมด ธรรมเนียมเป็นของสมมุติทั้งหมด ความจริงคือ ความเสมอภาค เพราะความจริงเห็นใหม่ เป็นผู้เสียสละ

เราอยู่กับครูบาอาจารย์มานะ ท่านเสียสละหมด ของส่วนตนท่านไม่มี มีอะไร แจกจ่ายหมู่คณะหมด ต่างคนต่างผลักรอก...ผลักรอก...มันมีความร่มเย็นเป็นสุขนะ

แต่ถ้าหัวใจมันไม่เป็นธรรม สิ่งใดก็เป็นของๆ เรา ของๆ เรามันก็สะสมใจ ความ สะสม สะสมมาเพื่ออะไร สะสมมาเพื่อให้มันภาระ คุณิ ความรู้สึก ความคิดเรานี้ มันก็ เป็นภาระในหัวใจพอสมควรแล้ว ทำไมจะต้องมีอะไรมาเป็นภาระรับผิดชอบให้มากขึ้น ไปอีก แม้แต่ความคิดของเรา แม้แต่สติปัญญา แม้แต่ความเหงาหงอยเศร้าสร้อยในหัวใจ มันก็เหยียบย่ำพอแรงอยู่แล้ว แล้วยังไปเอาสิ่งใดมาเหยียบย่ำให้มันเพิ่มมากขึ้นไป ด้วย ความไม่รู้ของเรา

แต่ในทางโลก หว่านได้วัตถุนั้นมา มันเป็นความพอใจของเรา นี่ความคิดใจ ความคิดมันไปติดของหยาบๆ ของหยาบๆ วัตถุนั้นจับต้องได้ แต่อารมณ์ความรู้สึกมัน จับต้องไม่ได้ ถ้าอารมณ์ความรู้สึกมันจับต้องไม่ได้ ถ้าอารมณ์ความรู้สึกมันจับต้องได้ อารมณ์ความรู้สึกนี้มันก็เป็นสิ่งที่มันออกไปยึดแล้วใจ ไปยึดวัตถุสิ่งใดที่มันต้องการ เห็น ใหม่

ถ้ามีสติปัญญามันทัน มันทันขึ้นมามันก็ปล่อย ให้อารมณ์นี้มันก็ทำให้เรา หงุดหงิดอยู่แล้ว แล้วก็ไปเอาวัตถุนั้นมาอีก เอาวัตถุนั้นมาก็เป็นจีจี้ขำมันอีก เห็นใหม่

ผู้ที่จิตใจเป็นธรรมขึ้นมา จิตใจมันละเอียดขึ้นมานี้ มันเห็นว่าสิ่งที่มันเป็นวัตถุนั้น เป็นภาระรับผิดชอบ อารมณ์ก็เป็นภาระรับผิดชอบ ถ้ามันปล่อยเข้ามาละ มันปล่อยไม่ได้ เพราะมันมีต้นหาความทะยานอยาก ถ้าพูดถึงปุณฺณ

แต่ถ้ามันเป็นพระอรียบุคคล มันปล่อยไม่ได้ เพราะมันมีสังโยชน์ สังโยชน์มัน ร้อยรัดของมันไว้ นี่ถ้าสังโยชน์มันร้อยรัด เพราะเราไม่วิปัสสนาจนสังโยชน์ขาด ถ้า สังโยชน์ไม่ขาด มันร้อยรัดอยู่ในใจนั้น มันปลดปล่อยไม่ได้

แต่ถ้าเป็นปุถุชนไม่ใช่สังโยชน์ มันเป็นตัณหาเลย เพราะจิตใจมันยังไม่สงบ มัน ไม่รู้จักว่าสังโยชน์เป็นอย่างไรหรอก สังโยชน์มันอยู่ในตำรา มันไม่เป็นความจริงของมัน

แต่ถ้าประพฤติปฏิบัติเข้ามา ถ้าจิตมันสงบเข้ามาเห็นใหม่ มันเห็นว่าคุณติช้อง ความยึดของใจ มันยึดเพราะเหตุใด ทำไมจิตใจเรามันยังเศร้าสร้อยหงอยเหงา จิตใจของ เรามันมีการะรุ้งไปขนาดนี้ จิตสงบขนาดนี้แล้ว มันก็ยังไม่มียิ่งอะไรที่ปลดปล่อยออกไป จากใจได้ เพราะมันเป็นสิ่งใดละ ถ้ามันย้อนกลับเข้ามา เข้าไปรื้อค้นของมันขึ้นมา มัน เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม

ถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม โดยสติ โดยปัญญาขึ้นมา มันเป็น วิปัสสนาของมัน มันไปแก้ไขของมัน นี่มันปล่อยวาง มันคลาย มันคลายเพราะเหตุใด มันคลายเพราะเป็นตถกัปทาน มันคลายเพราะมันเป็นวิปัสสนาญาณ เพราะมันเกิด ปัญญาที่ใคร่ครวญที่เข้าไปยึดมั่นในกิเลสตัณหาความทะยานอยากของหัวใจ

ถ้ามันเข้าไปวิปัสสนากิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันจะทะยานอยากในสิ่งใด ถ้ามันวิปัสสนาไป มันปล่อยวางของมัน ความปล่อยวางอันนั้น มันปล่อยวางด้วยปัญญา ปัญญาอันนี้มันเข้าไปชำระล้าง มันทำให้ความสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นมาของใจ มันถึงว่า วิปัสสนามันเกิดจากปัญญาเข้าไปไต่ตรอง ใคร่ครวญ เข้าไปแยกแยะ

ถ้าเป็นสัมมาสมาธิคือ ความสงบของใจ ถ้าใจไม่สงบมันจะเอาอะไรไปไต่ตรอง ถ้าไม่มีสมาธิขึ้นมา มันก็เป็นตัณหาความทะยานอยาก มันเป็นความคิดของโลกเห็นใหม่ ความคิดของโลก เรื่องของวัตถุ เพราะอารมณ์ความรู้สึกเป็นวัตถุอันหนึ่ง แม้แต่ความคิด ก็เป็นวัตถุ เพราะจับต้องไม่ได้ ยังไม่รู้ว่าจะจิตใจมันแบกหามความคิดแล้ว จิตใจแบกหาม ความคิดไป เพราะความคิด อารมณ์ความรู้สึกกับจิตใจเป็นอันเดียวกัน มันแบกหามจน เป็นอันเดียวกัน โดยตัวเองไม่เข้าใจว่าเป็นอันเดียวกัน

แต่เวลาเราใช้สติปัญญาใคร่ครวญของเราไป พุทโธฯ เข้าไป หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้าป็นี่ นี่ความคิดกับจิตมันแยกออกจากกันโดยสังขธรรม ความคิดกับจิตแยกออกจากกัน ตัวของจิตมันเป็นสัมมาสมาธิขึ้นมา มันปล่อยวางขึ้นมา มันปล่อยความคิด ความคิดกับจิต ความคิด ความรู้สึกกับจิต มันรวมตัวกัน ความคิดเป็นเราเราเป็นความคิดต่างๆ เห็นใหม่ มันเป็นค้นหาความทะยานอยาก มันเป็นเรื่องโลกๆ

เวลามันปล่อยขึ้นมานี้ เป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิที่มันเป็นสังขธรรม เพราะสัมมาสมาธิเป็นมรรคองค์หนึ่งในมรรค ๘ ถ้าเป็นมรรค ๘ มันย้อนกลับเข้าไป ย้อนกลับเข้าไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม

เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ด้วยจิต คือสัมมาสมาธิ ถ้าด้วยจิต ด้วยสัมมาสมาธิเห็นใหม่ มันจะเข้าไปเห็นกายจริง ถ้ากายจริงเห็นใหม่ สังโยชน์มันมัดตรงนั้น

สังโยชน์มันมัดระหว่างกายกับจิต ระหว่างความคิดกับจิต ความคิดเห็นใหม่ เราใช้ปัญญาของเราใคร่ครวญนี้ เวลามันปล่อยความคิดขึ้นมา ก็เข้าสู่สัมมาสมาธิ มันเป็นความคิดหายๆ ความคิดของโลกๆ เป็นความคิดของสัญญาอารมณ์ เป็นความคิดของสามัญสำนึก เป็นความคิดเป็นสถานะของมนุษย์

มนุษย์มีสถานะอยู่อย่างนั้น มีธาตุ ๔ และขันธ ๕ โดยสังขธรรม โดยวิทยาศาสตร์ โดยพื้นฐานของความเป็นมนุษย์! ของภพ!! ของสถานะ เพราะเทวดาก็มีสถานะต่างกับมนุษย์ พรหมก็มีสถานะต่างกับเทวดา เพราะจิตละเอียด หยาบ แตกต่างกัน

ทีนี้พอเป็นความคิดของมนุษย์ มนุษย์มันมีโดยสามัญสำนึก มนุษย์มีสัญญาธาตุ มันเป็นเรื่องมนุษย์อยู่แล้ว ฉะนั้น พอไปศึกษาธรรมนะ เพราะอะไร เพราะมันเป็นโลกียะ มันเป็นเรื่องโลก มันจะเข้าสู่สังขธรรมไม่ได้

ถ้ามันจะเข้าสู่สังขธรรมได้ มันจะปล่อยสัญญาอารมณ์เข้ามา ถ้ามันปล่อยสัญญาอารมณ์เข้ามาเห็นใหม่ มันถึงมาเป็นสัมมาสมาธิ เป็นกรรมฐาน เป็นกัลยาณปุถุชน เป็นสิ่งที่เข้าไปสู่วิปัสสนา ถ้าสู่วิปัสสนาเห็นใหม่ วิปัสสนามันจะเกิดตรงนี้

ถ้าวิปัสสนาเกิดตรงนี้ วิปัสสนามันใช้ปัญญาของมันเข้าไป ปัญญามันใคร่ครวญบ่อยครั้งเข้า มันปล่อยวางเห็นใหม่ ถึงว่าเป็นตถกัปทาน ที่มันปล่อยวางๆ มันจะปล่อยวางเพราะมันมีสัมมาสมาธิ มันมีผู้กระทำ มันมีสติปัญญารู้อ้อม

แต่ถ้าเป็นอารมณ์วัตถุของมนุษย์เห็นใหม่ มันเป็นสัญชาตญาณ มันเป็นความรู้ของสัญชาตญาณ เป็นความรู้ของกิเลส เป็นความรู้ของค้นหาความทะยานอยาก เป็นรู้ของพญามาร เพราะเวลาความคิดมันเกิดจากภพ เกิดจากปฏิสนธิจิต เกิดจากสามัญสำนึกของมนุษย์นี่ไง

ถ้าความคิดอย่างนี้มันเป็นโลก ถ้าความคิดอย่างนี้เป็นโลก ก็เหมือนกับเป็นค้นหาความทะยานอยาก มันเป็นสิ่งที่เกิดมาจากโลก มันไม่เป็นธรรม ถ้าเป็นธรรม มันต้องมีสัมมาสมาธิอันนี้ไง ถ้าเป็นธรรมมันต้องมีสติปัญญาที่เราใคร่ครวญกันอยู่นี้ ที่เราเห็นโทษของโลกเห็นใหม่

เวลาเห็นโทษของโลก โลก! โลกคือบ้าน ความอยู่แบบบ้านๆ ก็อยู่แบบโลกๆ ความอยู่เป็นธรรม จะอยู่อาวาสอาราม อารามเป็นที่อยู่ของภิกษุ

นี่ก็เหมือนกัน จิตมันอยู่กับอะไรละ ถ้าจิตมันอยู่กับโลก จิตมันก็อยู่กับความคิด ความรู้สึกสามัญสำนึก ถ้าจิตมันอยู่กับอาวาส อยู่กับสัมมาสมาธิ มันก็ย้อนกลับมาที่ตัวมัน ถ้าย้อนกลับมาที่ตัวมัน เวลามันออกรับรู้ ออกวิปัสสนาญาณ มันจะออกวิปัสสนา มันจะใคร่ครวญของมัน เพื่อประโยชน์กับมัน

นี่ความสมดุลของชีวิต ความเป็นไปของใจ ใจมันได้พัฒนาขึ้นมาตั้งแต่เด็ก ผู้ที่บวชเณร บวชเณรต้องไล่ไปได้ บวชพระต้องอายุ ๒๐ ขึ้นไป นี่เราเป็นพระกันทั้งหมด เราบวชมานี้ เราเป็นพระนะ เราเป็นพระโดยสมมุติ เราเป็นพระโดยอุปัชฌาย์ โดยญัตติ จตุตถกรรม เป็นพระขึ้นมาเพื่อมีโอกาส

เอหิภิกขุขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด” เพราะสิ้นกิเลสแล้ว

แต่ถ้ายังมีกิเลสอยู่ “เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด เพื่อปฏิบัติให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์”

นี่เหมือนกัน เราเอหิภิกขุขึ้นมา “เราเป็นภิกษุมาเกิด เพื่อปฏิบัติที่สุดแห่งทุกข์” ถ้าปฏิบัติที่สุดแห่งทุกข์ เราก็ต้องมีความพยายาม มีความตั้งใจของเรา ถ้ามีความตั้งใจของเรา เราต้องการศาสนธรรม เราไม่ต้องการศาสนวัตถุ โลกเขาบวชมาแล้วเขาต้องมีศาสนวัตถุ เขาทำของเขา นี่ มันเป็นปริยัติ

ปริยัติคือ การศึกษาให้เข้าใจในธรรม เพื่อที่จะรู้จากที่ว่าธรรมะคืออะไร

แต่เราปฏิบัติขึ้นมา เราได้จากข้อเท็จจริง เราได้จากความพ้นจากทุกข์ แล้วรู้จักธรรม ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ต้องการ ปรรณนา เป็นศาสนบุตรพุทธชินโรต เป็นศาสนทายาทตัวจริง ตัวจริง ใจมันเป็น พอใจมันเป็น มันเป็นอย่างนั้นมันเป็นอย่างนั้นมาตามความเป็นจริงนะ เพราะเป็นจริงขึ้นมาแล้วมันสอดคล้องกับโลก โลกเขาอยู่กันด้วยสิ่งที่เป็นเรื่องความประสาสัมพันธ เรื่องความรับรู้

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ของเราเป็นความจริง เช่น หลวงปู่มั่น ท่านปฏิบัติจริงรู้จริงของท่าน ท่านอยู่ในป่าในเขา ทำไมสังคมเขายอมรับละ สังคมเขายอมรับเคารพนบนอบนะ ทั้งๆ ที่ท่านไม่เคยออกมาสังคมกับโลกเลย ท่านอยู่ในป่ามาตลอดนะ อยู่ป่าอยู่เขามาตลอด แล้วไม่สังคมกับโลก ท่านบอก “สังคมกับโลก ท่านกลับไม่ชอบ”

เพราะครูบาอาจารย์ท่านเล่าให้ฟัง ถ้าเกิดว่ามีโยมมานี้ ท่านให้พระรับแทน ท่านไม่ค่อยรับ ท่านจะรับโยมก็ต่อเมื่อ โยมที่เคยอุปฐากเก่าแก่ เคยดูแลท่านมาตั้งแต่เก่าแก่นั้นท่านถึงจะรับเป็นส่วนเฉพาะส่วนของท่าน แต่ถ้าเป็นทั่วๆ ไปท่านจะไม่ค่อยรับ มันเป็นเรื่องโลกๆ เขาจะรู้อะไรกับเรา เขาก็มองเห็นแต่พระคือคนห่มผ้าเหลืองเท่านั้นแหละ แต่ครูบาอาจารย์ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เขาดูพระเขาดูที่หัวใจ เพราะการแสดงออกมาจากใจ แสดงออกมาตามความเป็นจริง อันนั้นจะเป็นความจริง

ถ้าเป็นความจริง นี่เรื่องของโลกกับเรื่องของธรรม เราบวชมาแล้ว เราเป็นภิกษุแล้ว เราเป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสารแล้ว ฉะนั้นการกระทำของเรา สิ่งที่อยู่อาศัย เราอยู่อาศัยกันมันก็เป็นสังคมของสังฆะ ของโลกนะ มนุษย์มันก็ต้องมีการให้อภัยต่อกันบ้าง สิ่งใดที่กระทบกระเทือนกัน เราก็ให้อภัยต่อกัน ให้อภัยต่อกัน มันมีเท่านั้นแหละ เราจะเกิดเราจะตายไปทุกภพทุกชาติ เรามีเวรมีกรรมต่อกัน มันก็จะไปเจอกัน

สิ่งที่เรามาเจอกัน เรามีเวรมีกรรมต่อกัน สิ่งใดที่มันกระทบกระเทือนใจ มันเป็น จริตของเขา เหมือนน้ำกับน้ำมันเข้ากันไม่ได้ เราไม่ชอบ ไม่ตรงจริตเราเราไม่ชอบ ไม่ชอบก็คือไม่ชอบ แต่เขาชอบของเขา เขาก็ไม่ชอบที่เราทำ จริตคนละจริต นี่เข้ากันโดย ธาตุ ในเมื่อธาตุเข้ากันไม่ได้ เราก็อยู่กันโดยสังคัม แต่เรารักษาสงวนความรู้สึกส่วนตน ของเราไว้

เราดูแลใจของเรา เพื่อ!! เพื่อที่จะประพฤติปฏิบัติได้ง่ายขึ้น เราห่วงแต่เวลา กลับไปนั่งสมาธิ เวลาเมื่อไรกระทบกระเทือนกันแล้ว พอกลับไปนั่งสมาธิ กลับไปเห็น ใหม ศาสนธรรม เราต้องการความสงบของใจใช่ไหม อย่างใดก็แล้วแต่ ใช่! บางทีผู้บวช มา บวชมาเพื่อเป็นประเพณี บวชมาเพื่อจะเป็นคนสุก บวชมาเพื่อเกิดมาในพุทธศาสนา ขอบวชเพื่อศึกษาให้เป็นบัณฑิต

ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าจิตเราสงบมาบ้าง สิ่งต่างๆ นี่ เราเป็นบัณฑิตจริงๆ ใจ คูลิ ภาชนะที่ใส่อาหารนะ ที่ร้านที่เขาขายภาชนะใส่อาหาร มันเต็มไปด้วยหมคนะ ถ้วยโอ โอชาม เขาแขวนไว้เต็มไปด้วยหมคนเลย แต่ไม่มีอาหารแม้แต่ชิ้นเดียว

นี่ก็เหมือนกัน ในหัวใจของเรามันพร้อมมา แล้วถ้าเกิดสัมมาสมาธิ เกิดสติความ จริงขึ้นมา มันมีอาหารขึ้นมาใจ คือภาชนะนั้นมันบรรจุไว้ด้วยศาสนธรรม บรรจุด้วย สมาธิธรรม ปัญญาธรรม สติธรรม มันเกิดขึ้นมา ภาชนะมันมีสิ่งบรรจุด้วย

หัวใจของเราบวชมาแล้วเป็นพระเป็นเจ้าขึ้นมา ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้า เป็นชั่วคราวก็แล้วแต่ แต่ภาชนะนั้นมันมีอาหารบรรจุอยู่ในภาชนะนั้น อยู่ในหัวใจของ เรานั้น มันจะติดกับชีวิตเราไปตลอดนะ การฟังคำสอน การฟังเทศน์ ฟังธรรม ก็ฟังกันมา จากครูบาอาจารย์ แต่ถ้าเราไปพบเองเห็นเอง เป็นสมาธิเอง เป็นสติเป็นปัญญาขึ้นมาเอง สิ่งนี้มันเป็นสังฆธรรมนะ

โอปนยโก เรียกเรื่องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรมโอปนยโก! โอปนยโก! เรียกเรื่องสัตว์ ทั้งหลายมาดูธรรมในหัวใจของเราใจ มันลึกลับมหัศจรรย์ขนาดไหน ถ้ามันลึกลับ มหัศจรรย์ แล้วมันก็มีหยาบมีละเอียด ลึกลับของใคร ลึกลับของเด็ก เห็นไหม เด็กเล่น ขายของ มันมีตุ๊กตาตัวสองตัวนี้ มันชื่นชมของมัน มันนอนกอดของมัน ไปดึงของมันมา มันร้องไห้เลย

จิตก็เหมือนกัน เวลาสติปัญญาขึ้นมา เล็กๆ น้อยๆ มันจะได้เด้ามันขึ้นมา

พ่อแม่ทุกคนก็รักลูก ลูกทุกคนมันก็ต้องเติบโตมาจากทารกทั้งนั้น ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา หัวใจทุกดวงใจ ไม่มีผู้ใหญ่มาหрок มันก็ต้องตั้งสติขึ้นมา ต้องพัฒนาขึ้นมา มันไม่มีใครโตมาแบบโอปปาติกะหрок โอปปาติกะก็โตมาพร้อมกันใจ ทุกคนก็เกิดมาจากการสะสมการกระทำทั้งนั้น เกิดจากการฝึกฝน จิตเราก็เกิดจากการฝึกฝน เราจะฝึกฝนจิตของเรา เราตั้งสมาธิของเรา เราทำปัญญาของเราขึ้นไป เราจะฝึกฝนเหมือนพระโพธิสัตว์เห็นไหม

สิ่งต่างๆ มีความมานะอดทน เราก็ต้องฝึกฝนด้วยความมานะอดทนของเรา คนทำนา คูลี หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน เขาทำนามา ๑๐ ปี ๒๐ ปี เขาทำนามาตลอดชีวิตเขานะ

เราเป็นนักบวช คนทำนาเขาทำนาได้ เราเป็นนักบวช ทางจงกรม ทางสมาธิทำไมจะเข้าไม่ได้ละ ทำไมมันแห้ง คนทำนาเห็นที่นา เขาวิ่งหนี เขาจะไม่ได้ข้าวนะ ใ้่นี้ก็เหมือนกัน ทางจงกรม นั่งสมาธิ ถ้าไม่ได้เข้าไปทำ แล้วมันจะได้มรรคได้ผลไหม

คนทำนา คูลี เขาร้องเรียนกันตอนนี้ ไม่มีที่ทำกินเห็นไหม เขาร้องเรียนกันนี้ ขอที่ทำกินตลอดเลย เพราะเขาไม่มีที่ดินทำกิน

ไอ้ของเราทางเดินจงกรมนั่งสมาธิ ที่ทำกินเรา ที่ทำงานของเรา ถ้าเรามีที่ทำงาน มีที่ทำกิน เข้าไป...เข้าไปเดินจงกรม มันจะขี้เกียจ มันจะดีอย่างไร ขอสักหน่อย ต้องทำให้ได้ เป็นหน้าที่ของเรา ถ้าเราทำของเราขึ้นมา สิ่งกระทำขึ้นมา มันจะพัฒนาของมันขึ้นมา มันไม่ใช่โอปปาติกะ มันจะโตมาทีเดียวยเลยมันไม่มี

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่ฝึกฝน เราไม่เป็นขึ้นมา ก็ฟังเขาพูดทั้งนั้น แต่ถ้ามันเป็นขึ้นมาะ รู้แล้วๆๆ รู้มาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมาเลย แล้วถ้าปัญญามันเกิดนะ ปัญญามันเกิด วิปัสสนามันเกิด มันจะผุดพลาดไปไหน อริยสัจมีหนึ่งเดียว พระอรหันต์มีหนึ่งเดียว ทั้งนั้น พระศรีอริยเมตไตรยก็มาตรัสรู้แบบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “สัจธรรมมีหนึ่งเดียว” สัจธรรมมีอันเดียว

ถ้าอันเดียวนี้ เรามีสัจธรรมอันเดียวกันแล้ว เราทำไมไปตีตื้นเอาอะไร สิ่งใดมันจะเข้ามาเป็นเป้าหมายเดียวกัน ถ้าเป้าหมายเดียวกัน มันจะซาบซึ่งในธรรมขององค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ประทานมารี้อัตว์  
ชนสัตว์ แม้แต่ปรีณิพพานไปแล้ว ก็ยังวางกรรมและวินัยไว้อีก ๕,๐๐๐ ปี นี่ท่านตายไป  
แล้วนะ ท่านยังวางกรรมและวินัยไว้ ให้พวกเรายังมีโอกาสอีก ๕,๐๐๐ ปี

พอ ๕,๐๐๐ ปีไปแล้ว ความรู้หรือสังขารมโนก็จะเสื่อมถอยไปบ้าง แล้วต่อไปมัน  
ก็เป็นเรื่องของโลก โลกมันจะเวียนไปตามวัฏฏะ โลกจะเวียนไปโดยอนิจจังของมัน มัน  
จะปรับสภาพของเขาไป ไอ้เรื่องนี้ อนาคตังสญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า  
ในพระไตรปิฎกถือว่าไว้แล้ว เพียงแต่เราเกิดยุคใด สมัยใด ในปัจจุบันนี้เรามีชีวิต เราเป็น  
นาย ก. นาย ข. นาย ง. กันนะ เราก็มีชีวิตชีวาของเราแต่ละ

แล้วอายุขัยของเรา เราจะได้ประโยชน์มากน้อยแค่ไหน นี่อายุพรหมานะ ๓ เดือน  
นี่วันนี้ครบ ๑ เดือน ยังเหลืออีก ๒ เดือนข้างหน้า ในพรหมานี้ยังต้องตั้งสติ สิ่งใดที่เรา  
ปรารถนา เรามีเป้าหมายของเรามา พยายามรักษาเป้าหมาย รักษาเป้าหมายที่เราจะ  
ประพฤติปฏิบัติ รักษาเป้าหมายในการกระทำของเรา ตั้งสติ แล้วประพฤติปฏิบัติไป ออก  
พรหมแล้ว ถ้ากิเลสมันต้องการสิ่งใด มันดิ้นรนอย่างไร บอกมันอีก ๒ เดือน มึงค่อยมา  
คุยกับกูใหม่

อีก ๒ เดือนนี้ กูจะไม่คุยกับมึง ไม่คุยกับกิเลสเลยนะ เอาทางจงกรม เอาที่นั่ง  
สมาธิภาวนา ๒ เดือนนี้ เพราะมันไปไม่ได้อยู่แล้ว เพราะมันยังไม่ออกพรรษา อีก ๒  
เดือนออกพรรษาแล้วค่อยไปคุยกับมัน กิเลสมันจะยุบเหี่ยยังงี้ค่อยไปคุยกับมัน ตอนนี้  
เอาจริงๆ ๑ เดือนผ่านไป เหลืออีก ๒ เดือน ก็ออกพรรษาแล้ว

เราตั้งสัจจะ อธิษฐานพรหมแล้ว ออกพรรษาแล้วเราถึงจะเดินทางได้ ออก  
พรรษาแล้ว ค่อยไปคุยกับมันก็ได้ ฉะนั้น ๒ เดือนนี้ ไม่ต้องไปคุยกับมันเลย หักมันเลย  
ทางจงกรม นั่งสมาธิ ตั้งใจของเรา

อยู่ด้วยกัน เอื้อเพื่อต่อกัน ใครจะภาวนา ใครจะมีโอกาสอย่างไร เห็นเขาภาวนาอยู่  
พยายามสงวนรักษา สงวนของเรา พยายามอย่าให้กระทบกระทั่งกัน ให้เขาได้ทำความ  
เพียรของเขาเต็มที่ แล้วเวลาเราทำความเพียร เขาก็จะให้โอกาสกับเรา

อีก ๒ เดือน ทุกคนยังมีโอกาสนะ แล้วมีปัญหา มีข้อขัดข้อง เรามีครูมีอาจารย์ เราปรึกษาได้ เราค้นคว้าได้ ถ้าไม่มีครูมีอาจารย์นะ ครูบาอาจารย์ของเราท่านอยู่ในป่าในเขา ไม่มีครูบาอาจารย์ติดขัดขึ้นมา จะต้องใช้สติปัญญาวิเคราะห์เอง วิเคราะห์วิจัยของเราเอง ดันมันไป วิเคราะห์ไป แยกแยะไป ดูความหมักหมมของใจ ดูความลึกลับสงสัยของใจ ดันจนกว่าจะทะลุไปแต่ละอารมณ์ความรู้สึกที่มันติด มันลำบากยากแสนเข็ญขนาดไหน

อันนี้ก็เหมือนกัน เราสร้าง เราปฏิบัติขึ้นมา มันจะมีอุปสรรค มันมีการกระทบ เหมือนกับเราทำงาน มันต้องมีอุปสรรคเป็นธรรมดา แล้วมีสิ่งใดแล้วค่อยมาหาครูบาอาจารย์ แล้วอีก ๒ เดือน เรามีโอกาสแก้ไข

วิหารธรรม เราต้องการวิหารธรรม ธรรมของโลก ทางโลกเขามีปัจจัยเครื่องอาศัย เพื่อประโยชน์ของเขา อันนี้เราบวชเรียนแล้ว เราต้องการศาสนธรรม เราต้องการสังฆธรรม เราอยากเป็นเสขจริยธรรม เอวัง